

60020

Tygodnik Gospodarczy

Rok V

Poznań, dnia 1 stycznia 1949

Nr 1

TREŚĆ: Egzekucja z pożytków i dochodów prowadzona przez zarząd przymusowy — Zagadnienia społeczne (str. 3) — Zmiana celnych opłat manipulacyjnych (str. 4) — Kronika skarbowa (str. 5) — Wyjaśnienie w sprawach księgowych (str. 7) — Konserwacja urządzeń elektrycznych w przedsiębiorstwach przemysłowych (str. 9) — Komunikaty (str. 10) — Kartoteka: Podatek od nabycia praw majątkowych i Opłata skarbową.

Egzekucja z pożytków i dochodów prowadzona przez zarząd przymusowy

1. *Wstęp* — Artykuł niniejszy poświęcony jest niektórym przepisom kodeksu postępowania cywilnego, regulującym egzekucję z pożytków i dochodów prowadzoną przy pomocy zarządu przymusowo. Egzekucja ta szczegółowo jest unormowana w odniesieniu do nieruchomości (art. 758 — 788 k. p. c.), Nieruchomościami są części powierzchni ziemskiej, stanowiące odrębny przedmiot własności. Części składowe nieruchomości, jak drzewa, rośliny, budowle i inne urządzenia trwale z nieruchomością związane dzielą losy prawne nieruchomości. Egzekucję np. z gospodarstwa rolnego, domu czynszowego i innych podobnych części składowych nieruchomości, prowadzimy w drodze egzekucji z nieruchomości, której części te są częścią składową.

Kodeks postępowania cywilnego uporządkował zagadnienia związane z egzekucją z nieruchomości. Niestety nie reguluje on w sposób wyraźny egzekucji o tak doniosłym znaczeniu, jak egzekucja z przedsiębiorstwa. Na tle tej egzekucji panuje wiele spornych poglądów. Trudno tu bezpośrednio stosować przepisy o nieruchomości, gdyż przedsiębiorstwo jest prawem majątkowym lub zbiorem praw majątkowych a nie nieruchomością. Przepisy kodeksu postanawiają jednak, że w przypadku zajęcia prawa majątkowego sąd może — ale nie musi — na wniosek wierzyciela po wysłuchaniu dłużnika nakazać zarząd przymusowy (art. 652 k. p. c.). Do takiego zarządu przymusowego stosuje się pośrednio przepisy o zarządzie przymusowym nieruchomości, z odchyleniami związanymi z zajęciem (art. 631 i 633 k. p. c.). Zajęcie z reguły następuje przez samo zawiadomienie dłużnika. Egzekucja z przedsiębiorstwa winna być jednak wpisana do rejestru handlowego.

Widzimy więc, że o egzekucji sądowej, prowadzonej przez zarząd przymusowy, mówić mo-

żemy w odniesieniu do nieruchomości oraz w odniesieniu do praw.

Prawo administracyjne zna również egzekucję prowadzoną przy pomocy zarządu przymusowego. W razie zbiegu egzekucji sądowej z administracyjną, administracyjny tytuł wykonawczy, łącznie z protokołem dokonanych czynności, zostanie przekazany sądowi celem dalszego prowadzenia wspólnej egzekucji (Dz. U., r. 1947, poz. 84, art. 7).

Poniżej podajemy najważniejsze normy odnoszące się do egzekucji sądowej z nieruchomości. Normy te mają odpowiednie zastosowanie do egzekucji praw majątkowych, prowadzonej przez zarząd przymusowy a więc np. praw własności lub dzierżawy przedsiębiorstwa.

2. *Rozpoczęcie egzekucji* — Egzekucję rozpoczyna się na wniosek wierzyciela. Widzimy więc, że skierowanie egzekucji do pożytków i dochodów z nieruchomości przez ustanowienie zarządu przymusowego zależy od woli wierzyciela prowadzącego egzekucję.

Przeprowadzenie egzekucji należy do sądu grodzkiego, w którego okręgu nieruchomość jest położona. Sąd może prowadzić egzekucję przy pomocy zarządu przymusowego, jeżeli istnieje jeden z następujących dwóch warunków:

- jeżeli sprzedaż nieruchomości jest niedopuszczalna wskutek istniejących ograniczeń prawa własności;
- jeżeli czysty dochód dwuletni z nieruchomości wystarczy na zaspokojenie wierzytelności egzekwowanej.

Wierzyciel powinien we wniosku o wszczęcie egzekucji udowodnić istnienie ograniczeń prawa własności lub uprawdopodobnić skuteczność egzekucji w okresie dwuletnim. Jeżeli w toku egzekucji okaże się, że dochód dwuletni nie wystarczy na zaspokojenie wierzytelności egzekwowanej, egzekucję przez zarząd przymusowy umarza-

się (art. 758 k. p. c.). Ta ostatnia zasada odnosi się jedynie do nieruchomości, co do których nie ma ograniczeń w sprzedaży. Jeżeli ograniczenia istnieją, egzekucję można prowadzić bez względu na czas, jaki jest potrzebny do zaspokojenia poszukiwanej wierzytelności.

W pewnych warunkach, prowadzenie egzekucji z pożytków i dochodów będzie niemożliwe ze względu na uprawnienia osoby, której przysługuje prawo użytkowania nieruchomości po myśli przepisów prawa rzeczowego (art. 130), o ile użytkowanie będzie miało lepszy stopień (pierwszeństwo) przed prawami wierzyciela egzekwującego. Stan podobny powstać może również na podstawie dekretu o rozbiórce i naprawie budynków (Dz. U. r. 1947, poz. 145, art. 9 a), gdyż tutaj udzielonej pożyczce służy ustawowe prawo zastawu na czynszu i ustawowe pierwszeństwo zaspokojenia.

Zajęcie odbywa się w sposób podobny do zwykłej egzekucji z nieruchomości. Wskutek wniosku wierzyciela, sąd wydaje postanowienie o ustanowieniu zarządu przymusowego i wzywa dłużnika, aby zapłacił dług w ciągu dwóch tygodni pod rygorem wyznaczenia zarządcy, a jednocześnie sąd przesyła władzy hipotecznej żądanie dokonania wpisu o ustanowieniu zarządu przymusowego we właściwej księdze wieczystej. Sąd również zawiadamia władze i instytucje publiczne, powołane do ściągania należności z tytułu podatków i innych danin publicznych z nieruchomości (od 760 — 762 k. p. c.).

Zajęcie jest dokonane w stosunku do dłużnika z chwilą doręczenia mu wezwania o zapłacie długu albo z chwilą dokonania właściwego wpisu w księdze wieczystej. W stosunku do osób trzecich zajęcie jest dokonane z chwilą wpisu. Jednakże gdy osoby te wiedziały wcześniej o wszczęciu egzekucji, skutki zajęcia powstają z chwilą, gdy o wszczęciu egzekucji powzięły wiadomość (art. 763 k. p. c.).

Skutki zajęcia są podobne jak przy zwykłej egzekucji z nieruchomości (art. 662, 664, 665 k. p. c.). W szczególności zajęcie nieruchomości obejmuje wszelkie jej przynależności, plody i pożytki już zebrane a znajdujące się na miejscu, jak też plody i pożytki przyszłe, czynsze najmu i dzierżawy z nieruchomości zajętej, zarówno przypadające jak i w przyszłości należne oraz prawa z umów ubezpieczenia przedmiotów zajętych tudzież należności przypadające z tych umów (art. 767 k. p. c.). Od chwili zajęcia dłużnik nie może zbywać ani zastawiać rzeczy będących przynależnością zajętej nieruchomości ani też żadnych plodów, pożytków, czynszów i praw które są objęte zajęciem (art. 769 k. p. c.). Komornik na życzenie wierzyciela lub zarządcy zawiadomi osoby zobowiązane do świadczeń stanowiących dochód z nieruchomości — aby świadczenia uiszczają do rąk zarządcy (art. 776 k. p. c.).

3. *Wyznaczenie i zwolnienie zarządcy* — Po upływie dwóch tygodni od doręczenia dłużnikowi wezwania o zapłatę długu, sąd wyznaczy zarządcę, jeżeli dłużnik nie spłacił długu w określonym

mu terminie. Sąd ustanawia zarządcą osobę, która zgadza się na przyjęcie zarządu i ma odpowiednie przygotowanie zawodowe do należytego sprawowania zarządu. Zarządcą może być ustanowiony sam dłużnik. W tym przypadku sąd równocześnie ustanawia nadzór nad zarządem i nadzór ten odda bądź instytucji lub organizacji gospodarczej bądź nadzorcy mianowanemu przez sąd (art. 770 — 772 k. p. c.). Nadzorca zobowiązany jest do kontrolowania czynności dłużnika jako zarządcy. Ma on prawo w każdym czasie badać stan gospodarstwa i czynności zarządu oraz przeglądać księgi, zapiski i inne akta gospodarstwa dłużnika. O usterkach w zarządzie winien on natychmiast donosić sądowi. Poza tym do jego obowiązków należy szereg innych funkcji (art. 773 — 774 k. p. c.).

Zarządca, jeżeli nie jest nim dłużnik, ma prawo do wynagrodzenia, które oznacza sąd. Dłużnik, który jest zarządcą, może pokrywać z plonów, pożytków i dochodów z nieruchomości najkonieczniejsze potrzeby swoje i swojej rodziny w mierze, którą oznaczy sąd oraz wydatki swoje związane z zarządem. Nadzorca ma prawo do zwrotu wydatków oraz zwykle do skromnego wynagrodzenia (art. 780, 785 k. p. c.).

Z ważnych przyczyn, sąd może usunąć zarządcę i ustanowić innego (art. 770 i 787 k. p. c.).

4. *Obowiązki zarządcy* — Obowiązkiem zarządcy jest wykonywać czynności potrzebne do podtrzymania prawidłowego gospodarstwa i korzystnego użytkowania z nieruchomości w celu uzyskania dochodów na zaspokojenie pretensji wierzyciela prowadzącego egzekucję. Ma on prawo pobierania zamiast dłużnika wszelkich pożytków i dochodów z nieruchomości, spieniężania zbędnych dla gospodarstwa pożytków oraz prowadzenia spraw, które przy wykonaniu zarządu okażą się potrzebne. Może on zaciągać zobowiązania, które mogą być zaspokojone z dochodów i są usprawiedliwione gospodarczo. Czynności, przekraczające zwykły zarząd, zarządca może wykonywać tylko za zgodą wierzyciela i dłużnika, a w braku ich zgody — za zezwoleniem sądu. W szczególności dotyczy to takich czynności jak wydzierżawienie nieruchomości. (art. 777 i 778 k. p. c.). Zarządca ma prawo również do reprezentowania dłużnika przed sądem w sprawach związanych z zarządem nieruchomości.

Zarządca ma obowiązek składania sprawozdań i rachunków. Sprawozdania i rachunki należy składać z końcem każdego roku oraz po ukończeniu zarządu a ponadto na każde żądanie sądu w terminie przez sąd wyznaczonym. Po rozpoznaniu sprawozdań zarządcy i wysłuchaniu wierzyciela, dłużnika i zarządcy, sąd ustala pozycje rachunkowe, które uzna za usprawiedliwione (art. 779 k. p. c.).

Z dochodów, które uzyskano z zarządu, zarządca pokrywa bezpośrednio konieczne wydatki, połączone z zarządem, a nadwyżkę zużywa na zaspokojenie wierzyciela albo wierzycieli prowadzących egzekucję (art. 784 i 786 k. p. c.). Jeżeli jest kilku wierzycieli egzekwujących, a uzyskana nadwyżka nie wystarcza na zaspokojenie

nie wszystkich, zarządca z reguły składa ją do depozytu sądowego celem podziału. Przepisy do kładnie regulują, w jakiej kolejności winen zarządca pokrywać konieczne wydatki połączone z zarządem (art. 784 k. p. c.) i prawidłowym gospodarowaniem nieruchomością.

5. Koszty — Koszty egzekucyjne a mianowicie opłaty sądowe, koszty doręczeń oraz koszty

zarządu przymusowego pokrywane są z dochodów uzyskanych przez zarządcę z pierwszeństwem przed wszelkimi innymi kosztami. Jeżeli jednak dochody bieżące z nieruchomości nie wystarczają narazie na pokrycie kosztów zarządu, sąd obciąży tymi kosztami wierzyciela pod groźbą umorzenia egzekucji (art. 783 k. p. c.).

dr Z. K. Nowakowski

Zagadnienia socjalne

Bezprawne wstrzymanie należności za pracę lub obniżanie wynagrodzenia.

Prawo pracy, roztaczając opiekę nad pracownikiem, reguluje również termin wypłaty wynagrodzenia. W myśl art. 15 rozporządzenia z dnia 16. 3. 1928 r. o umowie o pracę pracowników umysłowych (Dz. U. 323/28) — wypłata należącego się pracownikowi wynagrodzenia stałego odbywać się winna najpóźniej w końcu każdego miesiąca kalendarzowego.

Wypłata robotnikom należnego wynagrodzenia, powinna, po myśli art. 32 rozporządzenia o umowie o pracę robotników (Dz. U. 324/28), być dokonywana:

- a) przy umowie zawartej *na czas określony*, nie dłuższy niż dwa tygodnie, po upływie terminu umowy, a jeżeli umowa zawarta została na czas dłuższy niż dwa tygodnie, przynajmniej raz na dwa tygodnie,
- b) przy umowie zawartej *na czas nieokreślony*, przynajmniej raz na dwa tygodnie.

Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej stwierdziło, że obowiązek ten jest przez pracodawców w wielu wypadkach nie przestrzegany. W związku z tym Ministerstwo, opierając się na art. 43 prawa o sądach pracy (Dz. U. 854/34), który w §1 przekazuje do właściwości obwodowych inspektorów pracy sprawy o wykroczenia przewidziane w art. 59 prawa o wykroczeniach, poleciło inspektorom pracy specjalnym okólnikiem, gdy normalna interwencja nie odniesie skutku, stosowanie sankcji karnych z tegoż artykułu. Artykuł ten brzmi:

„Kto złośliwie albo przez lekceważenie swych zobowiązań wstrzymuje w całości lub w części należne pracownikowi wynagrodzenie lub wysokość jego bezprawnie obniża albo zmusza pracownika do przyjęcia zamiast należnej zapłaty w gotówce wynagrodzenie w innej postaci, podlega karze aresztu do 3 miesięcy lub grzywny do 3.000,— złotych”.

Wysokość grzywny została podwyższona 50-krotnie dekretem z dnia 26. 4. 1948 r. (Dz. U. 161/48).

Zagrożenie sankcją karną z art. 59 prawa o wykroczeniach ma miejsce również w przypadku bezprawnego obniżania wynagrodzenia.

Dodać należy, że wg. orzecznictwa Sądu Najwyższego 256/35, 398/36 (Nisenson Siewierski, kodeks karny—1947 r. str. 370) art. 59 prawa o wykroczeniach dotyczy tych wszystkich osób, które

w ramach przedsiębiorstwa w sposób faktyczny i rzeczywisty decydują o należnych pracownikom wynagrodzeniach.

Zmiana zasiłków rodzinnych.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych korzystając z upoważnienia § 8 rozporządzenia z dnia 16. 1. 1948 r. (D. U. poz. 32/48) wydał w grudniu 1948 r. wskazówki dla zakładów pracy w sprawie zasiłków rodzinnych i akcji rozdawnictwa mleka.

Nowe przepisy wprowadzają z dniem 1 stycznia 1949 r. następujące zmiany w zakresie zasiłków rodzinnych:

- a) zmieniają wysokość zasiłków rodzinnych,
- b) inaczej regulują pozycję żony w zakresie zasiłków rodzinnych,
- c) wprowadzają przydział mleka na rachunek ubezpieczenia rodzinnego.

Najpierw omówimy kwestię przydziału mleka. Z dniem 1. 1. 1949 r. został zniesiony przydział mleka w zaopatrzeniu regimentowanym. Z tą chwilą dostawa mleka następować będzie na rachunek ubezpieczenia rodzinnego na podstawie asygnat wydawanych przez zakłady pracy.

Prawo do otrzymania mleka na rachunek ubezpieczenia rodzinnego mają następujący członkowie rodzin pracowników, uprawnionych do pobierania zasiłków rodzinnych:

- a) dzieci od 0—3 lat włącznie — po 14 litrów mleka miesięcznie,
- b) dzieci powyżej 3 lat do 14 włącznie — po 7 litrów mleka miesięcznie,
- c) żony od 7 miesiąca ciąży do urodzenia dziecka oraz przez okres roku od urodzenia dziecka, (jako jeden nieprzerwany ciąg) — po 7 litrów mleka miesięcznie.

Prawo to posiada również kobiety zatrudnione — od 7 miesiąca ciąży do urodzenia dziecka oraz przez okres roku od urodzenia dziecka — po 7 litrów mleka miesięcznie.

W przypadkach gdy oboje małżonkowie pracują, żona otrzymuje asygnatę na mleko zarówno w czasie ciąży, jak i w okresie roku po urodzeniu dziecka w tym zakładzie pracy, w którym jest ona zatrudniona.

Uprawnienia dzieci wzgl. kobiet do otrzymania mleka muszą być udowodnione dokumentami, jak metryką urodzenia, zaświadczeniem lekarza ubezpieczalni społecznej, zaświadczeniem zakładu położniczego, stacji opieki nad matką i dzieckiem itd. Dokumenty te muszą być każdej chwili dostępne w zakładzie pracy dla organów kontrolnych ubezpieczalni społecznej.

Asygnaty na mleko wydają zakłady pracy obowiązane do wypłaty zasiłków rodzinnym, zasadniczo przy wypłacie tych zasiłków. Pierwsze asygnaty będą ważne na styczeń i pierwszą połowę lutego 1949 r. a następne będą wydawane na okresy od dnia 16 jednego miesiąca do dnia 15 następnego miesiąca. Asygnaty na mleko wydaje się tylko na okresy bieżące, stąd należy dochowywać ściśle terminów, aby nie utracić uprawnień. Asygnaty na mleko podejmują zakłady pracy w miejscowej ubezpieczalni społecznej delegując w tym celu upoważnionego na piśmie pracownika. Asygnaty na mleko otrzymują tylko osoby (każda oddzielną asygnatę), które zamieszkują w miejscowościach objętych akcją rozdawnictwa mleka. Wykaz tych miejscowości ogłosi ubezpieczalnia społeczna.

Asygnaty na mleko dla uczącej się młodzieży lub dzieci uczęszczających do przedszkoli, składa się w szkołach lub przedszkolach, inne rejestruje się w punktach rozdawnictwa mleka.

Rejestrowanie asygnat na mleko, dostawa mleka oraz kontrola jakości i terminowości dostawy mleka, powierzone zostały Centrali Spółdzielni Mleczarsko-Jajczarskiej, która działa przez swoje placówki terenowe.

Zakłady pracy sporządzają listy wypłat zasiłków rodzinnych wg. ustalonego wzoru ZM i przedkładają ubezpieczalni społecznej jak dotychczas do 10 dnia każdego miesiąca za miesiąc ubiegły.

Zgodnie z powyższymi uwagami widzimy, że mogą być osoby uprawnione do zasiłków rodzinnych pobierające asygnaty na mleko i osoby uprawnione do zasiłków a nie pobierające sygnat na mleko. W zależności od powyższego różnicowania, wysokość zasiłków rodzinnych od 1 stycznia 1949 r. (a więc przypadających za miesiąc grudzień 1948 r.) przedstawia się następująco:

	Wysokość zasiłku bez asygnaty na mleko	Wysokość zasiłku z asygnatą na mleko
1. na jedno dziecko	1.650	1.450
2. na dwoje dzieci	1.650 } 1.950 }	1.450 } 1.750 }
3. na każde następne dziecko	2.250	2.050
4. na żonę (męża trwale niezdolnego do zarobkowania), jeżeli przysługuje zasiłek na dzieci	1.250	1.050
5. jeżeli nie przysługuje zasiłek na dzieci:		
a) na żonę lub męża trwale niezdolnych do zarobkowania,		
b) na żonę w wieku powyżej 50 lat bądź też	1.000	800
c) na żonę kształcącą się w szkołach		

Jak wynika z powyższej tabelki, żona pracownika posiadająca dzieci uprawniona do zasiłku rodzinnego otrzymała również swoje uprawnienia do zasiłku, natomiast żona bezdzietna wzgl. nie wychowująca dzieci uprawnionych do zasiłku rodzinnego jest uprawniona do zasiłku rodzinnego tylko wtedy, jeśli jest trwale niezdolna do pracy, ma powyżej 50 lat lub też kształci się w szkole.

Nowe kryteria zasiłku rodzinnego stosuje się już przy wypłatach dokonywanych w styczniu za miesiąc grudzień 1948 r. (zkl.)

Zmiana celnych opłat manipulacyjnych

Z dniem 1 stycznia 1949 r. wchodzi w życie nowe celne opłaty manipulacyjne wprowadzone rozp. Min. Sk. z dnia 7. 12. 1948 r. Dz. U. poz. 472. Stawki opłat manipulacyjnych są ustalone przeważnie od wagi, mianowicie od 100 kg wagi brutto (zawsze), poza tym od sztuki, mianowicie od żywych zwierząt i ptaków, łodzi, zegarków kieszonkowych, bransoletkowych, następnie od 1 tony rejestr. brutto przy statkach morskich, rzecznych i pogłębiarkach, od paczki przy przesyłkach i paczkach z darami (w tym ostatnim wypadku stawka przy przesyłkach lub paczkach do 2 kg wagi brutto opłata wynosi zł 200,—, powyżej 2 kg do 5 kg zł 500,— i powyżej 5 kg do 20 kg zł 1000,—; przesyłek i paczek powyżej 20 kg rozp. nie przewiduje); wreszcie w ruchu podróźnych celne opłaty manipulacyjne ustalone są od 1 odprawy, mianowicie towary przywożone w niewielkich ilościach przez podróźnych dla własnego użytku, nie na handel a zwolnione od zakazu przywozu na podstawie § 27 ust. 1 pkt. d przep. wyk. do prawa celnego oraz towary przywożone w niewielkich ilościach przez mieszkańców pasa gra-

nicznego dla osobistego użytku lub dla potrzeb własnego gospodarstwa a zwalniane od zakazu przywozu na podstawie § 203 ust. 4 przep. wyk. do prawa celnego, podlegają opłatom manipulacyjnym według stawek następujących:

1. do 2 kg wagi wymiarowej 1 odprawa 200 zł
2. pow. 2 do 5 kg wagi wymiarowej „ 500 „
3. powyżej 5 kg wagi wymiarowej „ 1.000 „

Jeżeli opłata pobierana jest od wagi lub tony rejestrowej przyjmuje się za podstawę tego obliczenia wagę mniejszą od 100 kg za 100 kg a tonę rejestrową niepełną za pełną tonę. Zasady tej nie stosuje się przy przesyłkach do 50 kg. W tych przypadkach wagę zaokrągla się wzwyż do pełnego dziesiątka kg.

Jeżeli w jednym wspólnym opakowaniu znajdują się towary, podlegające opłatom manipulacyjnym według różnych stawek, celne opłaty manipulacyjne dla całości towaru, znajdującego się we wspólnym opakowaniu, oblicza się według przypadającej stawki najwyższej.

Celne opłaty manipulacyjne obciążają z reguły towary przywożone i te opłaty są mocno rozbu-

dowane, o wiele więcej jak dotychczas. Stawki wykazują wielką rozpiętość, bo od 1 zł od 100 kg przy surowcach (rudzie, skrawki papierowe, makulatura, stare żeliwo, żelastwo i łom) — do 50 tys. zł (metale szlachetne i wyroby z nich oraz kamienie szlachetne i półszlachetne oraz perły prawdziwe). Przy odprawie ostatecznej wywozowej opłaty manipulacyjne obejmują zaledwie 7 pozycji o różnych stawkach, wszystkie pozostałe towary opłacają zł 20,— od 100 kg brutto. Od niektórych towarów rozporządzenie wprowadza minimum opłaty w wysokości zł 100,—.

Przy odprawie warunkowej przywozowej i wywozowej celne opłaty manipulacyjne obciążają statki morskie i rzeczne w wysokości 1 zł od tony rejestru brutto, łodzie w wysokości zł 100,— od sztuki, przesyłki pocztowe w wysokości zł 20 od sztuki, wszelkie zaś inne towary opłacają zł 10 od 100 kg brutto.

Rozporządzenie przewiduje dwojaki rodzaj zwolnienia od celnych opłat manipulacyjnych, jedno zasadnicze, które są zawarte w samej tabeli celnych opłat manipulacyjnych, mianowicie tylko dwie pozycje (książki, broszury, dzienniki, czasopisma, kalendarze, nuty, wykonane ręcznie obrazy, rysunki, mapy itp. druki oraz rysunki

przemysłowe i handlowe jak również dzieła sztuki, broń muzealna oraz wszelkie przedmioty muzealne, przy czym ta ostatnia grupa towarów wolna jest od celnych opłat manipulacyjnych tylko za pozwoleniem Ministerstwa Skarbu), poza tym zwolnione są od celnych opłat manipulacyjnych osobno wymienione towary, mianowicie:

1. Wszelkie towary przewożone tranzytem przez polski obszar celny.
2. Towary odprawiane na podstawie art. 22 (zwolnienie od cła) i 72 (powrotny przywóz i wywóz poza obrotem warunkowym) prawa celnego.
3. W wywozie: druki i nuty objęte poz. 836, 840 i 845 taryfy celnej przywozowej.
4. Rzeczy podróżnych w wywozie.
5. Artykuły krajowe dostarczane na statki w celu ich zaprowiantowania.
6. Towary omyłkowo przywiezione z zagranicy lub wywiezione za granicę z winy przedsiębiorstw przewozowych.
7. Piasek i glina przeznaczona dla kopalń węgla — w przywozie i wywozie.
8. Inne towary za pozwoleniem Ministra Skarbu.

St. W.

Kronika skarbowa

Obliczenie zaliczek na podatek dochodowy z działalności naukowej, literackiej, artystycznej i publicystycznej.

Nawiązując do okólnika z dnia 12 lutego 1946 r. Ministerstwo Skarbu wyjaśnia, że gdy zgodnie z powołanym okólnikiem podatnik osiąga dochody nieperiodyczne, należy dla obliczenia dochodu rocznego w celu ustalenia stopy podatku, właściwej dla obliczenia zaliczki na podatek dochodowy, przyjmować mnożnik odpowiadający stanowi faktycznemu. Jeżeli jednak chodzi o osoby osiągające przychody z działalności literackiej, naukowej, artystycznej i publicystycznej trzeba zwrócić uwagę, że przychody te z reguły posiadają charakter sporadyczny zwłaszcza w odniesieniu do osób, dla których nie stanowią one głównego źródła utrzymania a osiągane są z publikacji w prasie prac naukowych itp. zresztą nawet w przypadkach, w których przychody te posiadają charakter periodyczny, wysokość ich zazwyczaj ulega w poszczególnych miesiącach b. znacznym wahanom.

Biorąc powyższe pod uwagę, Ministerstwo Skarbu poleciło władzom skarbowym nie kwestionować stosowanego przez podatników sposobu obliczenia zaliczek, polegającego na tym, że jako dochód roczny dla ustalenia właściwej stopy podatku przyjmuje się dochód osiągnięty od początku roku podatkowego a należną za dany miesiąc zaliczkę stanowi różnica pomiędzy podatkiem obliczonym według tej stopy od dochodu osiągniętego od początku roku, a sumą zaliczek należnych za poprzednie miesiące.

Przy omówionym sposobie obliczenia, poczynając od miesiąca, w którym dochód osiągnięty

od początku roku przekroczył najwyższą kwotę wolną od podatku, obowiązek uiszczania zaliczek ciąży w następnych miesiącach nawet wówczas, gdy kwota dochodu osiągniętego w danym miesiącu obliczona w stosunku rocznym nie przekracza kwoty dochodu wolnej od podatku.

Ceny niższe od cen rozliczeniowych — podatek obrotowy.

W związku z wątpliwościami podnoszonymi w sprawie kwalifikacji podatkowej dopłat dokonywanych w przemyśle państwowym, podległym Ministerstwu Przemysłu i Handlu — i w ramach tego przemysłu na pokrycie niedoborów, powstających na skutek sprzedaży artykułów wymienionego przemysłu po cenach niższych od cen rozliczeniowych centrali zbytu — a nawet cen rozliczeniowych fabryk, wyjaśniamy, że kwoty wypłacane z rachunku różnic cen na pokrycie wspomnianych wyżej niedoborów nie stanowią składowych części cen za sprzedane towary i wobec tego zgodnie z przebiegiem dekretu z dnia 21 grudnia 1945 r. o podatku obrotowym — nie wchodzi w skład obrotu podlegającego podatkowi obrotowemu.

Podatek od kopalń.

W niektórych gminach podatkiem od kopalń pobieranym na podstawie dekretu o podatkach komunalnych obciążane są wapienniki. Poza tym zachodzi pytanie, czy podatkowi od kopalń podlegają zakłady przemysłowe, trudniące się wydobywaniem kamienia oraz zakłady produkcji wapna i cementu.

W związku z powyższym Ministerstwo Administracji Publicznej wyjaśniło, że za kopalnie na

leży uważać takie zakłady górnicze, które wydobywają z głębi ziemi za pomocą urządzeń podziemnych (szybów i sztolni) minerały bądź stanowiące własność górnictwą bądź też przynależne do gruntu. Wobec tego każda kopalnia musi czyścić zadość dwu następującym warunkom: 1) powinna posiadać zezwolenie Okręgowego Urzędu Górniczego na uruchomienie oraz 2) powinna pozostawać pod nadzorem technicznym Okręgowego Urzędu Górniczego.

Pozostałe zakłady, których celem jest eksploatacja minerałów nie z głębi a z powierzchni ziemi, jak np. żwirownie, piaskownie, kamieniołomy, wapienniki, dla których specjalne urządzenia podziemne charakteryzujące kopalnię są zbędne, nie mogą być uznawane za kopalnie podlegające opodatkowaniu. Wydobywanie piasku, żwiru i kamienia oraz torfu może być uważane za dział specjalny w gospodarstwie rolnym. Jeżeli pomimo powyższych wyjaśnień będą się nasuwały wątpliwości w konkretnych przypadkach co do tego, czy dany obiekt jest kopalnią w rozumieniu prawa górnictwa i w związku z tym podlega obciążeniu podatkiem od kopalń, to należy o potrzebne wyjaśnienia bądź ustalenia zwracać się do właściwych władz górniczych.

Wypuszczenie do wolnego obrotu towarów pochodzenia zagranicznego, zwolnionych od przepadku.

W praktyce powstały wątpliwości, czy mogą być wydane stronie bez odpowiedniego pozwolenia przywozu — towary zagraniczne stanowiące przedmiot występku skarbowego, których nie uznano za przepadek w postępowaniu karnym skarbowym. Wobec tego Ministerstwo Skarbu wyjaśniło, że przed wydaniem stronom tego rodzaju towarów należy żądać od nich dopełnienia zwykłych formalności, związanych z odprawą celną tych towarów, a w szczególności uiszczenia należnych opłat skarbowych (manipulacyjnych, akcyzowych, monopolowych) oraz przedstawienia odpowiedniego pozwolenia przywozu Ministerstwa Przemysłu i Handlu.

Strona może być zwolniona od obowiązku przedstawienia pozwoleń przywozu tylko w odniesieniu do takich z wyżej wymienionych towarów, które w legalnym obrocie z zagranicą nie podlegają ograniczeniom przywozowym (np. drobne ilości dla osobistego użytku potrzeb własnego gospodarstwa itp.). W powyższym trybie mogą być wypuszczane do wolnego obrotu tylko takie towary zwolnione od przepadku na podstawie art. 26 pks., które są zakazane do przywozu lub wywozu z mocy art. 30 ust. 6 prawa celnego. Natomiast jeśli chodzi o towary zabronione do przywozu lub wywozu ze względów wskazanych w art. 30 ust. 2 prawa celnego, to zaniechanie orzeczenia przepadku takich towarów w drodze nadzwyczajnego złagodzenia kary jest niedopuszczalne.

Zaświadczenia celne przywozowe i wywozowe.

Ministerstwo Przemysłu i Handlu upoważniło obecnie wymienione poniżej instytucje do wystawiania we własnym zakresie zamiast wystawia-

nych dotychczas pozwoleń typu II, specjalnych zaświadczeń celnych przywozowych i wywozowych. Zaświadczenia te instytucje wystawiają w ramach udzielonych im pozwoleń Ministerstwa Przemysłu i Handlu. Do zaświadczeń celnych przywozowych i wywozowych należy stosować te same zasady co i do pozwoleń przywozu i wywozu, wystawionych przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu.

Towar odprawiany na podstawie zaświadczeń musi odpowiadać ogólnej nazwie towaru, na którą zostało wydane instytucji pozwolenie Ministerstwa Przemysłu i Handlu i która jest powtórzona w zaświadczeniu w rubryce „na towar”. Towar odprawiany winien odpowiadać pozycji taryfy celnej, o ile pozycja ta jest w zaświadczeniu podana. Nie należy kwestionować zaświadczeń w razie niewypełnienia rubryki „wartość”.

Zaświadczenia celne przywozowe i wywozowe służą wyłącznie do *jednorazowej odprawy celnej*, mimo że obecnie przygotowane formularze zaświadczeń posiadają nadruk „służy do pięciokrotnej odprawy celnej”. W nowym nakładzie formularzy nadruk zostanie odpowiednio zmieniony. Uprawnione do wystawiania zaświadczeń celnych przywozowych i wywozowych instytucje będą przedkładać urzędowi celny oryginał zaświadczenia wraz z czterema kopiami.

Instytucje (organizacje), które dotychczas otrzymały uprawnienia do wystawiania pozwoleń przywozu albo wywozu według typu II na oznaczone towary będą w dalszym ciągu wystawiały pozwolenia do czasu zużycia wydanych instytucjom bloków z formularzami pozwoleń typu II, nie dalej jednak jak do 31 października 1948 r. Od dnia 1 listopada 1948 r. nie będą honorowane pozwolenia przywozu i wywozu wystawione według typu II przez instytucje.

Wykaz instytucji uprawnionych do wystawiania zaświadczeń celnych przywozowych i wywozowych:

1. „Polimex” — Polskie Tow. Eksportowo-Importowe Maszyn i Narzędzi Sp. z o. o.
2. „Varimex” — Polskie Tow. Handlu Zagranicznego Sp. z o. o.
3. „Elektrim” — Polskie Tow. Handlu Zagranicznego dla Elektrotechniki Sp. z o. o.
4. „Ciech” Importowo - Eksportowa Centrala Chemiczali i Aparatury Chemicznej.
5. „Dal-Społem” Przedsiębiorstwo Państwowe-Spółdzielcze.
6. „Paged” Polska Agencja Drzewna Biuro Handlu Zagranicznego.
7. „Dalmor” Przedsiębiorstwo Połowów Dalekomorskich.
8. Centrala Zbytu Produktów Przemysłu Węglowego Biuro Eksportowe.
9. Centrala Tekstylna Biuro Eksportowe „Cetebe”.
10. Centrala Zbytu Przemysłu Papierniczego Biuro Eksportowe.
11. Centrala Handlowa Przemysłu Drzewnego Biuro Eksportowe.
12. Centrala Mięsna Biuro Eksportowe.

13. Centrala Spółdzielni Mleczarsko-Jajczarskich Biuro Eksportowe.
14. Centrala Zaopatrzenia Materiałów Przemysłu Węglowego Biuro Importowe.
15. Centrala Skór Surowych Biuro Importowe.
16. Centrala Zaopatrzenia Hutniczego Biuro Importowe.
17. Centrala Żelaza i Stali Biuro Importowe.
18. Centrala Produktów Naftowych Biuro Importowe.
19. Centrala Handlowa Żelaza i Stali Biuro Importowe.
20. Centrala Zaopatrzenia Przemysłu Włókienniczego „Textilimport”.
21. Centrala Rybna Biuro Handlu Zagranicznego.
22. Polskie Zakłady Zbożowe Dział Handlu Zagranicznego.
23. Zjednoczenie Fabryk Cementu R. P. Biuro Eksportowe.
24. Zjednoczone Zakłady Metali Nieżelaznych Biuro Handlu Zagranicznego.
25. Polskie Towarzystwo Maszyn Biurowych.

Egzekucja składek członkowskich na rzecz przymusowych zrzeseń prywatnego przemysłu.

W związku z wątpliwościami czy składkom członkowskim przypadającym przymusowym zrzeseń prywatnego przemysłu przysługuje przywilej egzekucji administracyjnej — wyjaśniono co następuje: W myśl art. 78 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowym, członkowie przymusowych zrzeseń prywatnego przemysłu są obowiąz-

zani do uiszczania składek członkowskich, ustalonych statutem w wysokości zatwierdzonej przez Ministra Przemysłu i Handlu pod rygorem ściągnięcia ich w drodze administracyjnej. Jak z tego wynika, zaległym składkom członkowskim, przypadającym przymusowym zrzeseń prywatnego przemysłu, zorganizowanemu na podstawie prawa przemysłowego, służy przywilej egzekucji administracyjnej.

Ze względu na to, że Rada Ministrów nie poruczyła przymusowego ściągania wspomnianych składek zastępczym władzom egzekucyjnym, przeto składki te podlegają przymusowemu ściągnięciu za pośrednictwem urzędów skarbowych.

Wódki gatunkowe — świadectwa przewozowe.

Stosownie do § 225 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 10 września 1932 r. przesyłki gotowych wyrobów monopolowych — wódek czystych i spirytusu butelkowanego o mocy 95% do celów domowo-leczniczych oraz spirytusu skażonego w butelkach i blaszankach są zwolnione od obowiązku zaopatrywania ich w świadectwa przewozowe. Ponieważ obecnie wódki gatunkowe są produkowane przez Zakłady własne P. M. S. oraz przez prywatne fabryki wódek gatunkowych na podstawie umowy z P. M. S. i pod jego nadzorem, przeto przesyłki tych wódek powinny być zaopatrywane tak samo jak wyroby monopolowe jedynie w faktury, wskazujące na pochodzenie, przeznaczenie i dokładną zawartość przesyłki. Nad prawidłowym wystawianiem faktur powinny czuwać wytwórnie P. M. S. oraz kontrola akcyzowa.

Wyjaśnienie w sprawach księgowych

J. D. — Dąbrowa Górna. — W przedsiębiorstwie umieszczono za 1946 r. wartość ruchomości po cenach przedwojennych i z wyprzedzonymi sumami odnośnymi na zużycie w 1946 i 1947 r. zwykły odnośnik Zużycie czy można obecnie, tj. za 1948 r. podwyższyć wartość ruchomości pięćdziesiątkrotnie i jednocześnie powiększyć kwotę amortyzacji za obecny rok jak i lata minione?

Paragraf 23 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 20 marca 1947 r. w sprawie wykonania dekretu o podatku dochodowym (Dz. U. R. P. nr 31 poz. 136) mówi w pkt. czwartym, że wartość przedmiotów podlegających zużyciu a stanowiących własność podatnika od czasu przed dniem 1 września 1939 r. należy przyjąć dla celów obliczenia wysokości odnośników na zużycie w 50-krotnej (w 1946 r. — w 25-krotnej) wysokości ceny zakupu lub wytworzenia. Podwyższenie zatem wartości składników majątkowych stałych w bilansie jest zbędne. By nie powtarzać materiału omówionego dostatecznie na łamach naszego Tygodnika, prosimy zarozumnie się z artykułem umieszczonym w nr 17 z dn. 24 kwietnia 1948 na temat „Księga odnośników na zużycie stałego majątku przedsiębiorstwa”.

Jeżeli chodzi o odnośnik zwiększony z tytułu dopuszczalnych mnożników za lata minione, to § 10

rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 31. 10. 46 r. o księgach handlowych, uproszczonych i podatkowych (Dz. U. R. P. nr 65/1946) mówi wyraźnie, że na koniec każdego roku rachunkowego należy w księgach dokonać prawidłowych odnośników na amortyzację przedmiotów podlegających zużyciu i nabytych od latnie terminowych praw majątkowych. Jak wynika z pytania, nie skorzystano z tych uprawnień w 1946 r. i 1947 r. — tym samym sprawa uległa przedawnieniu. Można by jeszcze dokonać sprostowania w księgach i zmienić sprawozdanie roczne, jeżeli nie jesteśmy dotychczas w posiadaniu nakazów płatniczych za wspomniane lata. Wówczas po dokonaniu zmian należy złożyć właściwemu urzędowi skarbowemu nowe (sprostowane) zeznanie o dochodzie i dołączyć bilans, anulując poprzednie zeznanie o dochodzie za dany rok obrachunkowy.

W. B. — Żnin — Jak obowiązuje mnożnik dodatkowy przy odpisach w 1948 r. na składniki majątkowe stałe będące własnością podatnika przed 1. 9. 39 r. wycenione w wartościach przedwojennych?

Dotychczas mnożnik ten nie został zmieniony a więc pozostaje w wysokości stosowanej w 1947 roku, tj. 50 krotnej.

M. W. — Ostrzeszów. — Ponieważ wartość nabytego w danym roku samochodu podlega jednorazowemu odpisowi, czy można nabycie księgować wprost na koszty (straty) z pominięciem ra ku Ruchomości, pozostawiając jedynie na tym koncie symboliczną złotówkę jako wartość ewidencyjną?

Proszę również o wyjaśnienie, czy dopuszczalne jest, aby mimo 100% odpisu pozostawić w aktywach pełną wartość ruchomości przy stosowaniu metody pośredniej odpisu, tj. ujawnieniu równoważnika w stanie biernym (Fundusz amortyzacji)?

Nasamprzód wyjaśniamy, że co do nabytego samochodu nie obowiązuje żaden przepis o koniecznym jednorazowym pełnym odpisie na zużycie. Według obowiązujących norm amortyzacyjnych odpisujemy samochody w wys. 20%, a ponadto możemy skorzystać (tzn. nie jest konieczne) z przywileju pełnego odpisu na podstawie wyroku Ministerstwa Skarbu, który zawiera przedmioty, które w myśl przepisów mogą być przez podatników prowadzących prawidłowe księgi jednorazowo spisane na straty w tym roku operacyjnym (podatkowym), w którym zostały nabyte.

Księgowanie samochodu bezpośrednio na koszty jest niedopuszczalne. Wartość nabycia należy księgować w klasie „O” jednolitego planu kont lub na koncie ruchomości w zurnalu tabelarycznym, dokonując zaś z końcem roku odpisu w wys. 100% pozostawiamy symboliczną złotówkę. Przy metodzie bezpośredniego odpisu, przyjmując przykładowo wartość nabytego samochodu na zł 750.000,— znajdujemy po stronie aktywów w bilansie zamknięcia taką samą wartość, zaś po stronie pasywów na koncie Funduszu amortyzacji sumę zł 749.999,—. Możliwość dokonania odpisu w 100% upadła z dniem 31 grudnia 48 r. Od stycznia br. obowiązują ustawowe normy.

Drugie pytanie niestety trudno nam wyczerpująco omówić, gdyż dotyczy ono podstawowych zasad księgowych. Z naszej strony radzimy nabyć sobie dobry podręcznik do nauki księgowości, w którym niewątpliwie znajdzie się dostateczna odpowiedź na podawane nam wątpliwości.

M. A. — Katowice. — 1) Czy księgowanie w systemie przebitkowym ołówkiem atramentowym jest — wobec obowiązujących przepisów — dopuszczalne? Jeżeli w tym względzie brak jest wyraźnych przepisów, proszę o podanie, jakie są zwyczaje?

2) Czy kartotekę ilościową prowadzoną na luźnych kartach kontowych, nie systemem przebitkowym, uważać należy za część integralną księgowości przebitkowej i czy jako taka może być prowadzona ołówkiem atramentowym?

Pierwsze pytanie można by rozszerzyć do wszystkich systemów spotykanych w księgowości. Przepisów w tym względzie nie posiadamy żadnych raczej opieramy się na zwyczajowo przyjętych zasadach. Czytając przepisy w odniesieniu do niektórych zapisów w księgowości napotykałyśmy zawsze na konieczność dokonywania zapisów atramentem albo ołówkiem atrament., by tym samym wyraźnie podkreślić zakaz księgowania

zwykłym ołówkiem. Wszelkiego rodzaju zapisy zarówno w księgach zasadniczych jak i pomocniczych winny być pisane takimi środkami, które wykluczają albo przynajmniej utrudniają ich usuwanie. Wiadomo nam również, że wycieranie w księgach gumą lub innymi środkami dyskwalifikuje księgi. Jeżeli chodzi o system księgowości przebitkowej, to z uwagi na dawniejszy czasowy brak odpowiednich piór do przebitki księgowano ołówkiem atramentowym. Po dziś dzień mamy dostateczną ilość dobrych piór do przebitki i z tej przyczyny uciera się wyraźnie zwyczaj księgowania li tylko atramentem. Z drugiej jednak strony wypada zaznaczyć, że księgowanie ołówkiem atramentowym nie może dyskwalifikować takiej księgi.

Jeżeli chodzi o drugie pytanie, to w żadnym wypadku nie wolno i nie można twierdzić, że kartoteka ilościowa jest integralną częścią księgowości przebitkowej. Odróżniamy w księgowości systemy, — a z innego punktu widzenia rodzaje ksiąg i te dwie rzeczy trudno razem łączyć pod jeden punkt widzenia. Dziennik i karty jako konta księgi głównej należą do rodzaju ksiąg zasadniczych, zaś kartoteka ilościowa — tzw. kontrola ilościowa, nazywana dawniej księgą towarową albo księgą magazynową należy do ksiąg pomocniczych lub szczegółowych. Taką samą kartotekę prowadzimy przy systemie tabelarycznym i nie będziemy nigdy mówili, że tego rodzaju kartoteka jest częścią integralną takiego systemu.

Co do dokonywania zapisów atramentem czy ołówkiem atramentowym odnoszą się te same uwagi, które podaliśmy w odpowiedzi na pierwsze pytanie.

J-y — Bielsko. — Czy konieczne jest prowadzenie odrębnego konta dla dostawców i odrębnego dla odbiorców w księgach handlowych przedsiębiorstwa, które równocześnie jest dostawcą i odbiorcą — czy też konto takie może być skumulowane?

Przepisów w tym względzie nie ma żadnych. Jest zatem swoboda. Czy potraktujemy transakcje jedne na oddzielnym koncie a drugie z tytułu kupna na innym będzie to obojętne. Rzeczą najważniejszą jest tylko to, by zachowana była przejrzystość i rzeczywistość.

E. S. — Szopienice. — Sprzedałem maszynę ujętą w inwentarzu po cenie 1939 r. i już w pewnym procencie zamortyzowaną. Cena obecnie uzyskana ze sprzedaży tej maszyny znacznie przewyższyła wartość księgową i dodatkowych odpisów. Zapytuje, czy można całą nadwyżkę przeprowadzić przez konto Kapitału na podstawie transakcji sprzedaży, czy też należy ubiegać się o urzędowe przeszacowanie tejże?

Art. 8 pkt. 6 dekretu o podatku dochodowym mówi, że nadwyżką ze sprzedaży przedmiotów i praw majątkowych jest różnica między ceną uzyskaną ze sprzedaży tych przedmiotów i praw majątkowych a kosztem ich nabycia lub wytworzenia, zmniejszona o wartość poczynionych nakładów w czasie posiadania przedmiotów i praw ma-

jątkowych trwale zwiększających lub ulepszających ich substancję oraz o koszty sprzedaży, a zwiększona o wartość dokonanych odpisów na zużycie.

W odniesieniu do sprzedaży przedmiotów majątkowych, będących własnością podatnika przed 1. 9. 1939 r. i po ówczesnej wartości przyjętych do bilansu mówi rozporządzenie Ministra Skarbu do dekretu o podatku dochodowym w § 16 co następuje: Wartość przedmiotów i praw majątkowych stanowiących własność podatnika przed dniem 1. 9. 1939 r., jak również wartość poczynionych do tego czasu nakładów przyjąć należy (od 1947 r.) w wysokości pięćdziesięciokrotnej ceny kupna lub wytworzenia.

Na przykładzie sprawa ta wygląda następująco:

Sprzedaliśmy przedmiot, który figuruje w bilansie otwarcia 1945 r. po cenie sprzed 1. 9. 39 r. w wysokości zł 200,—
Sprzedaż jego w 1948 r. dała nam zł 38.000,—

Księgowanie:

1. Winien: Maszyny
Ma: Kapitał zł 9.800,—

2. Winien: Kasa 38.000,—
Fund.
amort. 1.700,— 39.700,—
Ma: Maszyny 10.000,—
Zysk ze
sprzedaży
skł. maj. stał.
29.700,— 39.700,—

Maszyny		Fund. Amortyz.		Kasa	
(1) 9.800,—	(2) 10.000,—	(3) 1.700,—		(2) 38.000,—	
Kapitał		Zysk ze sprzed. skł. maj. stałych			
	9.800,— (1)			(2) 28.000,—	
				(3) 1.700,—	

Konserwacja urządzeń elektrycznych w przedsiębiorstwach przemysłowych

Rozpatrując zagadnienie urządzeń elektro-technicznych należy wyodrębnić przede wszystkim sprawę nabywania energii z zewnątrz od wytwarzania jej we własnym zakresie.

Przy nabywaniu energii elektrycznej z zewnątrz w grę wchodzić będą tego rzędu czynniki, jak ilość KWh zużywanych rocznie, cena 1 KWh dla celów oświetlenia i siły, rodzaj taryfy i koszt roczny energii.

Przy wytwarzaniu we własnym zakresie decydować będą czynniki takie, jak system prądnic, moc, napięcie, przeciętne i maksymalne obciążenie, dysponowany nadmiar, odsprzedaż i warunki dostawy, taryfy.

Przechodząc do instalacji odbiorczych, musimy posiadać dane:

a) w zakresie siły:

Do 1947 r. włącznie amortyzo-

wano za 1945 r. zł 200,—
„ 1946 r. zł 500,—
„ 1947 r. zł 1.000,—

Ogółem zł 1.700,—

Opierając się na wyżej cytowanym § 16 rozporządzenia Ministra Skarbu wartość z 1939 roku przyjmujemy obecnie na zł 10.000,—
odliczając dokonaną amortyzację zł 1.700,—

pozostaje zł 8.300,—

Cena sprzedaży wynosi zł 38.000,—
Cena własna po odlicz. odpisu zł 8.300,—

Różnica w wysokości zł 29.700,—

jest zyskiem ze sprzedaży przedmiotów majątkowych stałych i księgujemy zgodnie według jednolitego planu kont w grupie 21 klasy drugiej jako zysk ze sprzedaży składnika majątkowego stałego.

Maszyny
Kapitał zł 9.800,—

Kasa 38.000,—
Fund.
amort. 1.700,— 39.700,—

Maszyny 10.000,—
Zysk ze
sprzedaży
skł. maj. stał.
29.700,— 39.700,—

1. przeznaczenie silników i aparatów,
2. ich budowa,
3. rodzaj prądu,
4. moc zainstalowania,
5. moc przeciętnie zużywana.

b) w zakresie oświetlenia:

1. przeznaczenie źródeł światła,
2. ich rodzaj,
3. ilość zainstalowana,
4. moc zainstalowana,
5. moc przeciętnie zużywana.

Stąd wynika konieczność ułożenia bilansu elektrycznego. Bilans ten oprzemy na dwóch elementach: żądanego obciążenia i energii zużywanej.

Żądane obciążenie jest to nic innego jak stały koszt przedsiębiorstwa wyrażony: w obciążeniach inwestycyjnych wytwarzaniu, transformowaniu i rozdziale prądu oraz w innych urządzeniach związanych z dostawą prądu do miejsc odbiorczych.

Energia zużywana — to przede wszystkim koszt użytkowania.

Chcąc zredukować wielkość bilansu elektrycznego trzeba zbadać dokładnie wszystkie czynniki i odpowiednio wnieść poprawki, aby uzyskać požądane oszczędności.

Musimy zatem obliczyć straty transformowania prądu, zbadać system rozdziału pod kątem widzenia jego elastyczności w zmiennych warunkach fabrykacyjnych w stosunku do doprowadzanej energii, spadku napięcia oraz warunków i sposobów wyłączenia.

Dalej należy rozważyć korzyści, jakie można osiągnąć na drodze poprawy siły, obniżenia strat w liniach lub przy zmianie napięcia oraz rezerwy w liniach z racji możliwości rozwoju zapotrzebowania energii, przestudiować wszystkie warunki zastosowania siły dla określenia właściwych typów silników i ich właściwego obciążenia oraz urządzeń kontrolnych. Zbadać możliwości ogrzewania elektrycznego z punktu widzenia zastąpienia ogrzewania parowego. Zbadać szczytowe obciążenie w celu jego redukcji. Zbadać umowy na dostawę energii i stosowane taryfy oraz związaną z tym charakterystykę obciążenia bezwartościowego, wyrażonego współczynnikiem mocy. Po prawa tego współczynnika drogą stosowania kondensatorów obniża opłaty przewidziane w taryfach.

Przechodząc do zagadnienia konserwacji i utrzymania urządzeń elektrycznych trzeba rozpatrywać:

- a) źródła dostawy prądu (własna elektrownia, punkt rozdzielczy)
- b) sieć,
- c) odbiorniki energii (silniki, grzejniki, lampy itp.).

Konserwacja źródła dostawy prądu należy zawsze do wytwórcy (elektrowni) i dlatego rozpatrywać tego zagadnienia nie będziemy, gdyż obejmuje ono właśnie temat całej niniejszej pracy jako oddzielnej fabryki.

W dużych fabrykach, posiadających rozbudowaną gospodarkę elektryczną bądź takich, gdzie elektryfikacja jest daleko posunięta, zagadnienie kontroli i konserwacji urządzeń elektrycznych jest bardzo ważne, zarówno ze względu na bezpieczeństwo ruchu jak i kosztów eksploatacji.

Przede wszystkim więc przewody winny być tak prowadzone, aby dawały możliwość ustawiania bądź przenoszenia maszyn w dowolny sposób, bez żadnych przeróbek sieci; albo prowadzi się je w specjalnych kanałach pod podłogą, dających możliwość przyłączenia w dowolnych miejscach bądź w formie sieci napowietrznej pod sufitemi czy dachem fabrycznym w postaci szyn zbiorczych

izolowanych. Przy jednym jak i drugim systemie nieodzownym warunkiem jest łatwość dostępu i przejrzystość układu, aby zarówno wszelkie naprawy uszkodzeń i roboty konserwacyjne można było przeprowadzać łatwo i szybko.

W sposób identyczny należy rozpatrywać obsługę maszyn i aparatury elektrycznej. Czyszczenie z kurzu, konserwacja łożysk, kolektorów, szczotek i pierścieni ślizgowych, kontrola pracy, wszystko są to zagadnienia wymagające fachowości. Organizację tego działu rozpatrzemy w ramach specjalnego artykułu.

W fabrykach, posiadających większe ilości silników, ważną rzeczą jest ich normalizacja, ze względu na konieczność posiadania w danych warunkach pracy fabryki pewnej rezerwy silników. Normalizacja winna iść również w kierunku uzyskania największej ilości silników o jednakowej albo zbliżonej mocy, nie mówiąc już o normalizacji typów.

inż. J. Witowski.

Komunikaty i różne wiadomości

Zniesienie ograniczeń spożycia pieczywa i tłuszczów zwierzęcych.

Z dniem 20 grudnia 1948 r. zostały zniesione ograniczenia spożycia pieczywa i tłuszczów zwierzęcych a to na podstawie rozp. Ministra P. i H. z dnia 10 grudnia 1948 r., Dz. U. poz. 476. O powyższym ograniczeniu pisaliśmy w Tygodniku Gospodarczym w nr 15 i 35 z r. 1947.

W druku:

„Vademecum Księgowego“ na rok 1949

Treść:

1. Kalendarz
2. Jednolity Plan Kont z kluczem
3. Zobowiązania podatkowe
4. Postępowanie podatkowe
5. Podatek obrotowy
6. Podatek dochodowy
7. Podatek od wynagrodzeń
8. Rozporządzenie Ministra Skarbu o prowadzeniu ksiąg
9. Podatki komunalne
10. Prawo karne skarbowe
11. Ustawodawstwo pracy
12. Zasady sporządzenia bilansów
13. Rachunkowość wg. kodeksu handlowego
14. Księgi handlowe w świetle przepisów podatkowych
15. Ruch organizacyjny księgowych w Polsce

Stron ca 400

Cena około 600,— zł

Bliższe szczegóły w następnym numerze

MASZYNY BIUROWE

Bilansówki oraz kasy rejestracyjne

Kupno - Sprzedaż - Przeróbki

Centrala Maszyn i Przyborów Biurowych
Cz. Filipiak, Poznań, św. Marcin 32, tel. 88-19

Od 26 lat
znana i ceniona

„BIUROTECHNIKA“

KAMZOL - KARŁOWSKI - POHLAND

**Warsztat naprawy
maszyn biurowych**

Specjalność: ASTRA i HAMANN

Maszyny do księgowania i liczenia

Poznań, Św. Marcin 64

Telefon 98-67

Przedsiębiorstwo Ekspedycyjno-Przewozowe

„Tabor“

B. Mielcuszny i J. Zakrzewicz

Poznań, ul. Sew. Mielżyńskiego 19

Telefon nr 22-92

zatrudnia wszelkie przewozy samochodami

J. E. S. Stempniewicz

Fabryka perfum, kosmetyków
i mydeł toalet.

Poznań, ul. Marsz. Focha 34

Telefon 6596-6597

Maszyny biurowe

Zakup - Sprzedaż - Naprawa

RE-MA

Poznań, Św. Marcin 5

(przy Placu Hoovera) - Telefon nr 44-07

Opakowania i kartony dla przemysłu
spożywczego, cuklarniczego
i chemicznego wykonuje

Wytwórnia Opak. Pap. i Tektur.

właśc.: J. POMIN

Poznań, ul. Mylna 24

Telefon 94-11

Telefon 94-11

Serdeczne życzenia Noworoczne

Szanownym Odbiorcom i Dostawcom
składam

Motor-car Poznań, Paderewskiego 7

Telefon 26-08

Wszystkim moim Klientom jak i Dostawcom
życzę

Dosiego Roku

ALEKSANDER JAKUBOWSKI

Hurtownia papieru, artykułów
piśmiennych i poligraficznych

Poznań, Al. Marcinkowskiego 20

Telefon 38-72 i 38-73

ODDZIAŁ w Szczecinie, Małkowskiego 26, tel. 25-48

Serwisy do kawy

Serwisy obiadowe
Komplety do likieru
Kieliszki - Szklanki
Talerze - Filiżanki
Szkła do zapraw

Garnki aluminiowe
Noże i widelce
Łyżki i łyżeczki
Blachy do placaka
Kuchnie kaflowe

H. Świetlik

Poznań, Stary Rynek 58 - Tel. 89-76

Dosiego Roku

wszystkim swoim Szanownym Odbiorcom
i Dostawcom
życzę

Henryk Szypczyński

Wytwórnia Wyrobów Papierowych i Kartonazj

Poznań, ulica Woźna 5 - Telefon 526-07

**Jeka
rodatkowa**

Konieczna
w każdym
przed-
siębiorstwie!

Do nabycia w każdym sklepie artyk. piśmiennych lub

Orga KSIĘGOWOŚĆ
PRZEBITKOWA

POZNAŃ-27 Grudnia 16
Telefon 32-60

**MASZYNY — ARTYKUŁY BIUROWE
WARSZTAT NAPRAWY**

Wacław Rohowski i S-ka
Poznań, ul. Mielżyńskiego 18.
Tel. 43-25

MEBLE BIUROWE

oraz kompletne pokoje i oddzielne sztuki
poleca okazjynie

Magazyn Mebli ST. JANIAK
Poznań, Rybaki 6, w podwórzu - Tel. 49-56

Oplata pocztowa uliszczona ryczałtem

Adres dla zwrotu: Administracja „Tygodnika Go-
spodarczego” Księgarnia Wilak, Poznań Kantaka 10

Księgi handlowe

poleca **Artykuły biurowe**

F-ma **R. Gabler, Poznań**
Aleje Marcinkowskiego 18 — Telefon 22-24

Materiały męskie i damskie

poleca w wielkim wyborze

Magazyn Towarów Włókienniczych

K. Radolak i St. Bardziński

Poznań, Fredry 13 nar. Sew. Mielżyńskiego
Telefony 28-52, 99-85

Żak
POZNAŃ

Cena ogłoszeń za 1 mm na stronie 4-lamowej zł 25,—

Ogłoszenia przyjmuje dla instytucji i przedsiębiorstw państwowych oraz firm pozostających pod zarządem państwowym „P.A.P.” Polska Agencja Prasowa, Poznań, Sew. Mielżyńskiego 8 — telefon 42-63.

Redakcja: Izba Przemysłowo-Handlowa
w Poznaniu, ulica M'ckiewicza 31
Tel 518-62, 23-65, 23-66.

Ogłoszenia przyjmuje „PAR” Polska Agencja
Reklam, Fr. Krajna, Poznań, Fr. Rataj-
czaka 7. Tel. 30-80 i 91-58
i oddziały Kraków, Rynek Główny 46 —
Tel. 503-66
Bydgoszcz — Al. 1 Maja 16, Tel. 17-66
Toruń — ul. Małe Garbary 2
Katowice — Warszawska 23, skr. poczt.
790. — Tel. 34403

Administracja: Księgarnia Wilak Po-
znań, ul. Kantaka 10 — Tel. 44-40
45-00.
Konto P. K. O. — V - 4085.
Cena numeru 40,—zł, prenumerata
kwartalna 450,— zł.